

زردی نوزادی و فتوتراپی (نوردرمانی)

زردی نوزادی چیست؟

اکثر نوزادان در چند روز اول زندگی خود زرد می شوند. البته احتمال وقوع این عارضه در نوزادان نارس بیش از نوزادان رسیده است. اولین جا از بدن نوزاد که زردی در آن قابل مشاهده است، چشم های نوزاد می باشد. به تدریج قفسه سینه، شکم و پاهای نوزاد نیز ممکن است زرد شود.

هر نوزادی که زرد می شود حتی اگر حال عمومی او خوب باشد بایستی در اولین فرصت توسط پزشک معاینه شود. زیرا زردی شدید می تواند باعث عقب ماندگی ذهنی و یا حتی مرگ نوزاد شود.

در حالت طبیعی زردی نوزادی پس از ۲-۵ روز کاهش یافته و از بین می رود. بنابراین مشاهده زردی پس از هفته اول تولد نیز غیر طبیعی است.

علت ایجاد زردی نوزادی

بیلی روبین یک رنگدانه می باشد که از محصولات نهایی تجزیه گلبول های قرمز است. نوزادان سطح بیلیروبین بالاتری دارند چون تعداد گلبول های قرمز در آنها زیادتر است و کبد آنها از آنجا که هنوز به حد کافی تکامل پیدا نکرده است و کارایی مناسب را ندارد نمی تواند بیلی روبین اضافی را دفع کند.

علت دیگر زردی نوزاد دفع کم مدفوع است چرا که مدفوع قیری رنگ نوزاد حاوی مقادیری بیلی روبین است بنابراین در صورتی که مقدار دفع مدفوع کم باشد مقدار زردی در نوزاد افزایش می یابد.

سایر عوامل شامل: ناسازگاری گروه خونی مادر و نوزاد، نارس متولد شدن نوزاد، جنس پسر، وجود کبودی (خونمردگی در پوست و قسمت های مختلف بدن)، گرسنگی، نوزاد متولد شده از مادر دیابتی، نوزادانی که کم کاری تیروئید دارند، سابقه زردی از فرزندان قبلی خانواده، عفونت های نوزادی از قبیل عفونت های ادراری می تواند باعث تشدید زردی در نوزاد شود.

تشخیص زردی در نوزاد

برای تشخیص زردی در نوزاد رنگ پوست در پاها از زردی بالا حکایت می کند. پوشاندن لباس سفید در تشخیص کمک می کند. در اتاق با نور کافی فشار ملایمی با انگشت روی پوست قفسه سینه نوزاد وارد کنید، اگر هنگام برداشتن فشار انگشت ته رنگ زردی روی پوست نوزاد باقی بماند با پزشک مشورت نمایید. این روش برای نوزادان با پوست روشن بهتر عمل می کند. برای نوزادان دیگر زردی سفیدی چشم یا لثه را کنترل نمایید و هرچه سریع تر به پزشک مراجعه کرده تا با انجام آزمایش خون میزان زردی مشخص گردد.

عوارض زردی شدید نوزادی

عوارض زردی شدید در نوزادان ممکن است به صورت جسمی یا ذهنی بروز کند. که شروع این عوارض ممکن است شامل خواب آلودگی، خوب شیر نخوردن، تحریک پذیری شدید و تضعیف عکس العمل های طبیعی نوزاد باشد و با پیشرفت عارضه علائم دیگری نظیر: عقب رفتن سر، برآمدگی ملاحظ، پیچ خوردن اندام ها و انحراف صورت و گریه های بلند و جیغ مانند در موارد خیلی شدیدتر تشنج، اسپاسم عضلات (سفتی

عضلات) بروز کند و ممکن است تا آخر عمر عوارض اختلالات حرکتی، تشنج، فلج مغزی، اختلالات تکلم و عقب ماندگی ذهنی و ناشنوایی را به همراه داشته باشد.

خطرات زردی شدید در نوزاد

از جمله عوارض زردی شدید درمان نشده، بیماری و ضایعه عصبی می باشد که ابتدا نوزاد خواب آلوده و شدیداً تحریک پذیر است و بتدریج شیر خوردن نوزاد مختل و در نهایت به برآمده شدن ملاحظ و تشنج منجر می شود.

درمان در زردی نوزادی

بسیاری از نوزادان با زردی خفیف احتیاج به هیچ درمان خاصی ندارند و ممکن است با شیردهی منظم و صحیح و پیگیری میزان زردی توسط پزشک معالج میزان زردی کاهش یافته و نیاز به اقدام دیگری نباشد.

در مواردی که میزان زردی بالاتر باشد درمان ممکن است به یکی یا هر دو مورد زیر نیازمند باشد:

۱- فتوتراپی (نور درمانی) در بیمارستان

۲- فتوتراپی (نور درمانی) در منزل (تنها در موارد زردی خفیف، با صلاحدید پزشک و با توضیح و آموزش کامل به والدین با شرایط خاص امکان پذیر خواهد بود)

۳- تعویض خون

در صورت تشدید زردی و با دستور پزشک معالج تعویض خون برای پیشگیری از بروز عوارض زردی شدید انجام می شود.

عوارض فتوتراپی (نور درمانی)

۱- مدفوع شل (تغییر رنگ مدفوع نوزاد به سبز رنگ)

۲- کم آبی بدن نوزاد

۳- بالا رفتن درجه حرارت بدن

توجهات خاص مادر

۱- دادن شیر مادر به نوزاد، به طور مکرر، بهترین کاری است که می توانید انجام دهید (البته زمانی که زردی نوزاد شدید نباشد)، چشم بند نوزاد را باز کنید و با نوزاد تان تماس لمسی و چشمی برقرار کنید و با او صحبت کنید.

۲- رژیم غذایی مادر تاثیری در تشدید زردی نوزادی ندارد، بنابراین هیچ محدودیتی در رژیم غذایی مادر شیرده از نظر زردی وجود ندارد.

- ۳- دادن موادی نظیر کره، ترنجبین و سایر داروهای گیاهی و یا خانگی نه تنها تاثیری در کاهش زردی ندارد چه بسا ممکن است مشکلاتی را نیز به بار بیاورد.
- ۴- دادن آب قند به نوزاد نه تنها تاثیری در کاهش زردی او ندارد، بلکه به علت پر شدن معده نوزاد و احساس سیری کاذب که در او به وجود می آورد، باعث کاهش تمایل او به شیر خوردن و محروم ماندن از شیر مادر، که منبع اصلی انرژی اوست، شده و باعث شدید شدن زردی در نوزاد می شود.
- ۵- هنگام نوردرمانی چشم ها و ناحیه تناسلی نوزاد را کاملا بپوشانید.
- ۶- علت زمینه ساز زردی نقش مهمی در عود زردی دارد، در نوزادی که عامل زمینه ساز زردی برطرف نشده و ادامه دارد، ممکن است پس از درمان و کاهش زردی، مجدداً با قطع درمان زردی برگشت کند، بر این اساس توصیه می شود که پس از ۲۴-۴۸ ساعت از قطع فتوترابی، مجدداً با نظر پزشک معالج سطح بیلی روبین خون اندازه گیری شود.
- ۷- توجه به گروه خون مادر و نوزاد برای کنترل و کاهش بروز عوارض زردی مهم و باعث پیشگیری است.
- ۸- نوزادانی که دچار زردی شدید شده اند پس از درمان نیاز به پیگیری از نظر شنوایی و سایر عوارض احتمالی پیدا می کنند.

منابع:

<http://chmc.tums.ac.ir-1>

www.zums.ac.ir-2

گروه هدف: والدین نوزادانی که دچار زردی شده اند.